मा.उच्च न्यायालयाने याचिका क्र.२२१६/२००६ मध्ये दिलेल्या आदेशानुसार राज्यातील सर्व महाविद्यालयातील (अशासकीय अनुदानित / विनाअनुदानित / कायम स्वरुपी विना अनुदानित) प्राचार्य व अधिव्याख्यातांची पदे नियमित स्वरुपात भरण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग,
शासन निर्णय क्र- संकीर्ण २००९/(४३५/०९)/विशि-३
मंत्रालय, विस्तार भवन, मुंबई-४०० ०३२.
दिनांक :- ३० जानेवारी, २०१०

संदर्भ :
(i) मा.उच्च न्यायालयाने याचिका क्र.२२१६/२००६ मध्ये दि.३.१२.२००८ रोजी दिलेले आदेश.
(ii) मा.सर्वोच्च न्यायालयाने एसएलपी क्र.१३९४४/२००९ मध्ये दि.२९.५.२००९ रोजी दिलेले आदेश.
(iii) शासन परिपत्रक क्र.एनजीसी-२००८/(३७९/०८)/मशि-३ दि.७ मार्च, २००९

प्रस्तावना : देशाची प्रगती होण्यासाठी तसेच जागतिकीकरणाच्या स्पर्धेमध्ये टिकून राहण्यासाठी नागरिकांस दर्जेदार शिक्षण मिळणे आवश्यक आहे. भविष्यातील सुज्ञ नागरिक घडविण्यामध्ये उच्च शिक्षणाचा मोलाचा वाटा आहे. त्यामुळे उच्च व तंत्रशिक्षणाचा दर्जा उंचावणे व त्याची गुणवत्ता वाढविणे अत्यावश्यक आहे. महाराष्ट्र विद्यापीठ अधिनियम, १९९४ मधील तरतुदीनुसार राज्यातील शिक्षणाचा दर्जा उंचावण्यासाठी आवश्यक त्या सर्व उपाययोजना करण्याची सर्व जबाबदारी विद्यापीठाचे कुलगुरु व त्यांचे सर्व अधिकारी यांची असते. उच्च शिक्षणाचा दर्जा उंचावण्यासाठी विद्यापीठ अनुदान आयोग, अखिल भारतीय तंत्रशिक्षण परिषद, राष्ट्रीय अध्यापक शिक्षण परिषद इत्यादी प्राधिकरणाकडून सुध्दा वेळोवेळी निदेश देण्यात येतात.

२. तथापि, गेल्या काही वर्षापासून असे निदर्शनास आले आहे की, एका बाजुला जागतिक स्तरावर उच्च शिक्षणाचा दर्जा वाढत असून दुसऱ्या बाजुला राज्यातील उच्च शिक्षणाचा दर्जा मात्र घसरत आहे. याबाबत समाजातील विविध घटक व तज्ञांकडून व तसेच मा.कुलपती यांच्या अध्यक्षतेखालील कुलगुरुंच्या संयुक्त बैठकीत (जे.बी.व्ही.सी.) वेळोवेळी चिंता व्यक्त करण्यात आली

आहे. त्याचप्रमाणे या संदर्भात मा.न्यायालयानेही वेगवेगळया याचिकांमध्ये निर्णय देतांना चिंता व्यक्त केली आहे.

३. मा.कुलपती यांच्या अध्यक्षतेखाली झालेल्या कुलगुरुंच्या संयुक्त बैठकीत (J.B.V.C.) तसेच मा. उच्च न्यायालयाने निरनिराळया याचिकांमध्ये निर्णय देताना उच्च शिक्षणाचा दर्जा वाढविण्यासाठी व शिक्षणाच्या जागतिकीकरणाच्या स्पर्धेत राज्यातील विद्यार्थी टिकून रहावेत यासाठी योग्य ती पावले उचलण्यासाठी शासनाला व विद्यापीठांना आदेशित केलेले आहे.

४. शिक्षणाच्या गुणवत्तेमध्ये अपेक्षेप्रमाणे वाढ न होण्याची व शिक्षण क्षेत्रामध्ये घसरण होण्याच्या अनेक कारणांपैकी **राज्यातील महाविद्यालयामधील प्राचार्यांची व अध्यापकांची (अर्हताप्राप्त) पदे न भरणे हे एक मुख्य कारण असल्याचे प्रकर्षाने दिसून आले आहे.** या बाबतीत **मा.मुंबई उच्च न्यायालय, नागपूर खंडपीठ** नागपूर यांनी याचिका क्र.२२१६/२००६ मध्ये दि.३.१२.२००८ रोजी खालीलप्रमाणे आदेश दिलेले आहेत :-

"(a) Each individual case of such private colleges would be evaluated as on 15th March, 2009 so as to note down the steps taken to fill in the post of Principal...... up to 31st May, 2009.

(b) The Colleges which fail to fill in the post of Principal by 31st May, 2009 ......prohibiting admissios in the first year ...... the names of such defaulting colleges would be notified in the local newspapers...... state level ...... regional level.

(c) If the students are admitted ...... in the first year, the Unversity will not grant enrolment ......nor... permit ......to appear for the examination.

(d) The Colleges which would continue to be the defaulters in the next academic year (2010-11), the University will prohibit the admissios ...... the University will be ...... withdraw/cancel the affiliaction of such Colleges. Undoubtedly the University will follow the due process ...... when it proceeds to withdraw/cancel the affiliation.

(e) The names of the colleges where admission have been prohibited ......intimated ...... to the Joint Director of Higher Education every year with a request to take appropriate stringent measures which the Government may direct.

(f) The University will prepare data …… who are eligible for appointment to the post of Principal and such list shall be circulated to all privated colleges (aided and non aided) on or before 31st January, 2009."

५. मा. उच्च न्यायालयाचे वरील आदेश कुलगुरुंच्या संयुक्त बैठकीत (जे.बी.व्ही.सी.) व त्याचप्रमाणे शासन स्तरावरुन घेण्यात आलेल्या बैठकांमधून कुलगुरु, कुलसचिव, प्राचार्य इत्यादींना वेळोवेळी अवगत करुन त्याप्रमाणे आवश्यक ती कार्यवाही करण्याचे निदेश देण्यात आलेले आहेत.

त्याप्रमाणे सर्व **विद्यापीठांकडून याबाबत आवश्यक ती कार्यवाही पूर्ण झाली असल्याचे अपेक्षीत आहे.**

६. मा.उच्च न्यायालयाने याचिका क्र.२२१६/२००६ मध्ये आदेशित केल्याप्रमाणे प्राचार्यांची सर्व रिक्त पदे दि.३१ मे, २००९ पर्यन्त भरणे अनिवार्य होते. मात्र,विशेष अनुमती याचिका क्र.१३९४४/२००९ मध्ये मा.सर्वोच्च न्यायालयाने दिलेली मुदत वाढ लक्षात घेता ही सर्व पदे आता मे, २०१० पर्यन्त भरणे आवश्यक आहे .

७. मा.उच्च न्यायालयाने याचिका क्र.२२१६/२००६ मध्ये दिलेल्या आदेशामध्ये अशासकीय अनुदानीत महाविद्यालयातील प्राचार्यांची रिक्त पदे भरण्याबरोबरच राज्यातील उच्च शिक्षणाचा दर्जा उंचावण्याच्या संदर्भात आवश्यक असलेल्या **सर्वतोपरी उपाययोजना, आवश्यक ती पावले उचलण्याबाबतचे आदेश राज्य शासनास दिलेले आहेत.** मा.न्यायालयाचे वरील निर्णय विचारात घेऊन **अशासकीय अनुदानीत / विनाअनुदानीत / कायम विनाअनुदानीत महाविद्यालयातील प्राचार्य / अध्यापक त्याचप्रमाणे अकृषी विद्यापीठातील अध्यापकांची रिक्त पदे विहीत मुदतीत भरण्यासंदर्भात** शासन स्तरावरुन आवश्यक ते आदेश निर्गमित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती . त्या अनुषंगाने शासन पुढीलप्रमाणे आदेश देत आहे. मा.उच्च न्यायालयाच्या आदेशातील इतर बाबींवर स्वतंत्ररित्या आदेश निर्गमित करण्यात येतील.

शासन निर्णय

८. **अशासकीय अनुदानीत / विनाअनुदानीत / कायम विनाअनुदानीत महाविद्यालयातील प्राचार्य / अध्यापक त्याचप्रमाणे अकृषी विद्यापीठातील अध्यापकांची रिक्त पदे विहीत मुदतीत भरणे -**

(i) मा.सर्वोच्च व उच्च न्यायालयाच्या आदेशानुसार राज्यातील सर्व महाविद्यालयानी प्राचार्यांची त्याचप्रमाणे अध्यापकांची **सर्व रिक्त पदे दि.३१.५.२०१० पूर्वी भरावीत.**

(ii) महाविद्यालयातील प्राचार्य /अध्यापकांची रिक्त पदे उक्त विहीत मुदतीत भरण्याची सर्वस्वी जबाबदारी संबंधीत महाविद्यालयाचे व्यवस्थापन मंडळ व संबंधीत विद्यापीठाच्या कुलगुरुंची राहील.

(iii) वरीलप्रमाणे कार्यवाही न करणाऱ्या महाविद्यालयाविरुध्द संबंधीत विद्यापीठाने मा.उच्च न्यायालयाने याचिका क्र. २२१६/२००६ मध्ये नमूद केल्याप्रमाणे कार्यवाही करावी. (उदा.-प्रथम वर्षामध्ये प्रवेश बंदी, परिक्षेस बसण्याची परवानगी न देणे, असंलग्नीकरण, इत्यादी)

(iv) संबंधीत विद्यापीठाच्या कुलगुरुंनी त्यांच्या नियंत्रणाखालील महाविद्यालयामधील प्राचार्य / अध्यापक पदांबाबतचा वेळोवेळी सर्वंकष आढावा घ्यावा व दि.३१ मे.२०१० पर्यन्त भरण्यात आलेल्या व रिक्त असलेल्या पदांबाबतची वस्तुस्थिती महाविद्यालय निहाय संबंधित सहसंचालक यांना दिनांक १५ जून २०१० पर्यन्त सादर करावी .

(v) ज्या अनुदानीत महाविद्यालयांनी वर नमूद विहीत मुदतीत प्राचार्य / अध्यापकांची पदे भरली नाहीत त्या महाविद्यालयाचे वेतन अनुदान दि.३१.५.२०१० नंतर शासनाकडून बंद करण्यात येईल.

(vi) सर्व अकृषी विद्यापीठातील अध्यापकांची रिक्त पदे सुध्दा महाविद्यालयातील प्राचार्य / अध्यापकांप्रमाणेच दि.३१.५.२०१० पूर्वी भरणे अनिवार्य राहील.

(vii) सर्व अकृषी विद्यापीठे व संलग्नित सर्व अशासकीय अनुदानीत / विनाअनुदानीत / कायम विनाअनुदानीत महाविद्यालयामधील अध्यापकांची रिक्त पदे विद्यापीठ अनुदान आयोगाने विहीत केलेल्या विनियमनानुसार **अर्हताधारक (Qualified)** , **मान्यताप्राप्त (Approved)**, आणि **नियमित (Regular)** स्वरुपाच्या तत्वावर भरणे अनिवार्य राहील.

९. वरील आदेशाप्रमाणे कार्यवाही न करणाऱ्या आणि दोषी आढळून आलेल्या महाविद्यालयांविरुध्द जर संबंधीत विद्यापीठांनी त्वरीत कार्यवाही केली नसल्याचे सिध्द झाले तर संबंधीत विद्यापीठ दंडात्मक कारवाईस पात्र राहील .

१०. हा शासन निर्णय राज्यातील सर्व उच्च शिक्षण / अभियांत्रिकी / वास्तूशास्त्र / अध्यापकीय / औषधनिर्माणशास्त्र / व्यवस्थापनशास्त्र इ.व्यावसायिक पदवी / पदव्युत्तर अभ्यासक्रमाच्या संस्था, महाविद्यालय व सर्व विद्यापीठांना लागू राहील.

११. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharastra.govt.in या संकेत स्थळावर उपलब्ध करुन देण्यात आला असून त्यांचा संकेताक क्रमांक २०१००१३०१५०८१०००१ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावांने

(रा.गों.जाधव)
उपसचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१) मा. राज्यपाल तथा कुलपती यांचे सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई.

२) मा.कुलगुरु सर्व अकृषी विद्यापीठे

३) कुलसचिव, सर्व अकृषी विद्यापीठे

४) मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव

५) मा. मंत्री ,(उवतंशि), यांचे खाजगी सचिव

६) मा. राज्यमंत्री, (उ.व तं. शि.), यांचे खाजगी सचिव.

७) परिक्षा नियंत्रक, सर्व अकृषी विद्यापीठे

८) शिक्षण संचालक, उच्च शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

९) सर्व विभागीय सहसंचालक, उच्च शिक्षण

१०) सर्व अकृषी विद्यापीठांचे संचालक, विद्यापीठ व महाविद्यालय विकास मंडळ,

११) सर्व सहसचिव / उपसचिव / अवर सचिव / कार्यासन अधिकारी , उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग

१२) निवडनस्ती विशि-३